

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ДІЄТИЧНИХ ДОБАВОК

*Крижановська А. В., Опрошанська Т. В.**

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, м. Харків

*Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національний фармацевтичний університет, м. Харків

З кожним роком на ринку України розширюється асортимент дієтичних добавок, який представлений в основному дієтичними добавками для спортсменів та для втрати ваги. Дієтична добавка – харчовий продукт, що споживається у невеликих визначених кількостях додатково до звичайного харчового раціону. Дієтична добавка не являється лікарським засобом, а є додатковим джерелом вітамінів, мінералів, амінокислот та інших біологічно активних речовин, які необхідні організму для нормального функціонування. Найбільшого застосування добавки знайшли у спорті (у спортсменів надмірні фізичні навантаження, тому їм необхідне додаткове джерело біологічно активних речовин) та в спеціальних закладах для контролю ваги (у пацієнтів низькокалорійний раціон харчування, який доповнюється спеціальними дієтичними добавками).

До ліквідації санітарно-епідеміологічної служби України (2016 рік) дієтичні добавки проходили державну санітарно-епідеміологічну експертизу і головний санітарний лікар України давав дозвіл на їх державну реєстрацію. На сьогоднішній день санітарно-епідеміологічна служба України ліквідована і відповідальність за якість дієтичних добавок несуть виробники. За бажанням вони можуть надавати власні сертифікати якості на виготовлену продукцію, при виробництві якої повинні дотримуватися вимог законодавства України.

На території України діють два нормативні документи, які містять вимоги до якості дієтичних добавок - Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 18.05.2017 р. № 2042 – VIII (регулює відносини між органами виконавчої влади, операторами ринку харчових продуктів та споживачами харчових продуктів і визначає порядок забезпечення безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, що виробляються, перебувають в обігу, ввозяться (пересилаються) на митну територію України та/або вивозяться (пересилаються) з неї) та Наказ МОЗ України «Про затвердження Гігієнічних вимог до дієтичних добавок» від 19.12.2013р. № 1114.

У зв'язку з тим, що протягом років законодавство України перетерпіло багато змін в результаті чого дієтичні добавки були віднесені до харчових продуктів (згідно роз'яснення щодо дієтичних добавок та харчових продуктів для спеціально дієтичного харчування на сайті МОЗ від 18.02.2013р.)

Крім того виробники дієтичних добавок повинні дотримуватися вимог, що наведені в Директиві ЄС № 2002/46ЄС «Про єдині закони про біологічно активні добавки в країнах-учасницях ЄС» від 10.06.2002 р. та в загальносвітовому «Харчовому кодексі» (CODEX Alimentarius).

Оскільки дієтичні добавки реалізуються через систему багаторівневого маркетингу або через мережу Інтернет та пошту здійснити контроль за якістю продукції фактично неможливо.

Отже, на території України існує законодавство щодо основних принципів та вимог до безпечності та якості харчових продуктів (в тому числі дієтичні добавки), яких повинні дотримуватися виробники під час виробництва та дистрибуції під час реалізації, але відсутні вимоги та нормативні документи (методи контролю якості, уніфіковані методики перевірки якості тощо) для контролю якості готових до реалізації дієтичних добавок.